

**UDRUGA GLUHIH I NAGLUHIH
DUBROVAČKO NERETVANSKE ŽUPANIJE**

20 000 DUBROVNIK, JOSIPA KOSORA br. 30

e-mail: udruga-gluhih@net.hr www.udruga-gluhih-du.hr

Udruga gluhih i nagluhih Dubrovačko-neretvanske županije

tel./fax.: 020/332 – 690

matični broj 03390993 OIB 91068961972

žiro-račun kod OTP banke d.d. IBAN: HR10 2407000 1100022068

Predsjednik: dr. Ivo Jerković

Stručni suradnik: Stanka Grbić Vušić, ing.

Radno vrijeme Udruge:

ponedjeljak - petak 8:00 – 16:000 sati

Radno vrijeme sa strankama

ponedjeljak – četvrtak 8:00 – 13:00 sati

petkom u zgradi Općine Župa dubrovačka

tel./fax.: 020/ 332 - 690

Glavna urednica:

Marijana Mijoč

Suradnici:

Stanka Grbić Vušić

Vedran Kastrapeli

S A D R Ź A J:

1. Riječ urednice.....	str. 3.
2. Događanja u Udruzi	str. 4
2.1. Uručene potvrdnice polaznicima tečaja hrvatskog znakovnog jezika.....	str. 4.
2.2. Izlet u Omiš.....	str. 5.
3. Zanimljivosti	str. 7.
3.1. Vibrirajuća taktilna odijela daju gluhim osobama novi način da osjete glazbu uživo.....	str.7.
3.2. Diskriminacija na radnom mjestu.....	str.9.
3.3. Zaštita prava gluhih osoba u Ukrajini (primjer utjecaja rata na gluhe osobe)	str.10.
3.4. Oprez – prevaranti na djelu!	str.12.
3.5. Svjetski prvaci po treći put u nizu	str. 14.
4. Stvaralaštvo iz pera naših članova	str. 15.
4.1. Skype danas više nije toliko popularan ali je pristupačniji za gluhe osobe nego ikad prije.....	str. 15
4.2. AI.....	str. 17.
In memoriam Darinka Jauković	str. 19.
In memoriam Ivica Boci.....	str. 20.
6. Govorite li hrvatski znakovni jezik?	str. 21.

1. RIJEČ UREDNICE

Poštovani članovi i čitatelji,

Još je jedna godina za nama i ponovno se srećemo, u isto vrijeme i na istom mjestu kao i lani. Živjeli smo i veselili se malim i velikim stvarima koje se zbivaju u našim životima. Živjeli smo i tugovali jer su nas poharale kiše, vjetrovi, suše i gubici dragih nam ljudi. Početkom godine napustili su nas dva dugovječna člana. Prvo nas je napustila Darinka Jauković, dugogodišnja izvoditeljica projekta Savjetovališta a kasnije jedan od najaktivnijih članova i volontera naše Udruge, Ivica Boci. Čast mi je što sam ih poznavala i najmanje što sam mogla učiniti jest da ih, uz ostale naše članove, ispratim na vječni počinak.

U ovom broju našeg lista imate priliku pročitati vijesti i osvrte, vezane za našu Udrugu, ali i Hrvatsku i svijet. Znanost galopira naprijed punom brzinom i donosi nam naprave i usluge koje nam znatno poboljšavaju život, ali isto tako krije i neslućenu opasnost za čitav ljudski rod. Opasnost, ali ovaj put za naš džep, predstavljaju i prevaranti koji operiraju po Gradu i pokušavaju vas navesti da date donaciju u gotovini za navodni međunarodni centar za gluhe. Budite oprezni i nemojte nasjedati na takve priče.

Ono što nam u Listu kronično nedostaje su vaši radovi i osvrti. Vjerujem da mnogi od vas imaju želju izraziti se kroz pisanu riječ, bilo da je riječ o poeziji ili prozi i voljela bih da se ohrabrite i pošaljete nam ono što skrivate u sebi ili negdje u nekoj ladici. Ukoliko želite, objava može biti i anonimna.

Ugodno čitanje i vidimo se!

Marijana Mijoč

2. DOGAĐANJA U UDRUZI

2.1. Uručene potvrdnice polaznicima tečaja hrvatskog znakovnog jezika

U sklopu projekta „Hrvatski znakovni jezik – doprinos u prevladavanju komunikacijskih barijera“ svake se godine provodi tečaj učenja hrvatskog znakovnog jezika u Udrugi gluhih i nagluhih Dubrovačko-neretvanske županije. Tečaj je podijeljen na početnu i naprednu grupu polaznika. Početni stupanj tečaja se održava dva puta sedmično i to po 90 minuta svaki, a napredni stupanj jedanput sedmično također 90 minuta.

Zaključno s danom 9. studenog 2022. godine, završena su predavanja pri čemu su 2 polaznice ovladale osnovama znakovnog jezika, a 3 osobe koje su lani išle na tečaj su položile napredni stupanj tečaja. Prošlo se ukupno 20 naučenih lekcija s početnom grupom, a s naprednima ukupno 10 lekcija. Učili su se na znakovnom jeziku položaji ruku, abecede, riječi iz vremenske prognoze, godišnja doba, dani u tjednu, mjeseci u godini, brojevi, važni glagoli koji se često koriste u komunikaciji, pridjevi, hrvatski gradovi, prijevozna sredstva, orijentacija, vjeronauk, članovi obitelji, osobne, upitne i posvojne zamjenice, kućne aktivnosti, države, sport, jela, pića, životinje, boje, zemljopis, politika, zdravlje itd. Također je bio osiguran i praktični rad s vježbama stvaranja rečenica i pjesama, te međusobna komunikacija isključivo na znakovnom jeziku među polaznicima tečaja.

Na dan 2. prosinca 2022. godine u prostoru Udruge gluhih i nagluhih Dubrovačko-neretvanske županije održala se svečana dodjela potvrdnica, a uspješni polaznici su: Milka Maria Varela, Marilyn Milić, Matej Bašica, Julija Mandić i Mihaela Tepšić koja taj dan nije bila u Dubrovniku.

Interes za nastavak pohađanja tečaja i u slijedećoj godini su iskazali svi polaznici što govori da su im predavanja bila zanimljiva i korisna.

Čestitamo im i vidimo se dogodine!

2.2. Izlet u Omiš

Tradiciju treba njegovati i čuvati, a jedna od tradicija Udruge je i godišnji izlet kojem se svi članovi vesele. Ove godine kocka je pala na Omiš. Stari je to grad, u srcu Dalmacije, smješten na ušću rijeke Cetine, podno litica koje podsjećaju na neka velika, monumentalna vrata. Omiš je nekoć bio vrlo važan grad na našoj obali, o čemu svjedoče mnogi kameni zapisi iz rimskog doba, a kasnije je postao poznat po omiškim gusarima koji su grad pretvorili u pravu tvrđavu, te izgradili podvodni zid na samom ušću Cetine. Tu su mogli brzo umaknuti progoniteljima jer su imali posebne lađe plitkog gaza, dok bi se svi ostali nasukali na taj podvodni zid. Danas je Omiš grad bez opakih gusara, u kojem jednako cvjeta i turizam i industrija, i koji rado i raširenih ruku dočekuje svoje posjetitelje.

Polazak je bio u 7 ujutro ispred prostorija Udruge, a broj prijavljenih članova ovaj put je premašio sva očekivanja. Izletnike je i ovaj put vodio naš meštar od zanata, Miljenko Mračić, iskusni putnik i vodič. Vožnja je, uz povremene pauze zbog odmora, tekla glatko, a prva značajna postaja na putu bilo je svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića, koji potječe iz malenog mjesta Zakućac, nadomak Omiša. Svetište je utemeljeno 1998., a otvoreno 2000. godine, za što je zaslužan tadašnji nadbiskup Splitsko-dalmatinski Ante Jurić.

Nakon posjeta svetištu, krenulo se prema Omišu, pa na brodice koje su naše izletnike prevele uz bistru, zelenu Cetinu sve do Radmanovih mlinica, popularnog izletišta, a inače dragocjenog povijesnog nasljeđa. Izgrađene su u 18. stoljeću i bile su srž gospodarstva tog kraja, te ih svakako treba posjetiti kad se zateknete u tom kraju.

Autobus je čekao kod mlinica, te su izletnici nastavili dalje, prema Svinišću, malenom mjestu podno sjeverne strane Omiške Dinare. Nekoć je imalo oko 700 stanovnika, no broj je značajno opao nakon velikog vala iseljavanja. U posljednje vrijeme, život se ponovo vraća u Svinišće i broj stanovnika je u laganom porastu.

Izletnici su ručali u konobi "Kremenko", koja je savršen spoj drva i kamena kao da je uklesana u Omišku Dinaru. Ambijent je nevjerojatan, baš kao i hrana i ljubaznost osoblja. Naravno da su odatle otišli zadovoljni i punog želuca. Sljedeća je postaja bio sam grad Omiš, gdje su izletnici imali nešto slobodnog vremena za obilazak i kavu prije povratka u Dubrovnik.

3. ZANIMLJIVOSTI

3.1. Vibrirajuća taktilna odijela daju gluhim osobama

novi način da osjete glazbu uživo

Kada su Daniela Belquera prvi put zamolili da se pridruži timu za stvaranje boljeg glazbenog iskustva uživo za gluhe i nagluhe osobe, iznenadila su ga kreativna rješenja koje su gluhi osmislili kako bi mogli uživati u koncertima.

"Ono što su u to vrijeme radili bilo je držanje balona kako bi osjetili vibracije kroz prste ili bi hodali bosu, a zvučnike okrenuli prema podu", rekao je Belquer.

Mislio je da bi tim mogao napraviti nešto što će pomoći nagluhim osobama da još više uživaju u glazbi uživo uz tehnologiju koja je sada dostupna. "Kao, nije cool. Nekako je ograničavajuće. Mogli bismo i bolje od toga."

Belquer, koji je također glazbenik i kazališni umjetnik, sada je "Chief Vibrational Officer" Music: Not Impossible, ogranak kompanije Not Impossible Lab, koji koristi novu tehnologiju za rješavanje društvenih pitanja kao što su siromaštvo i pristup osobama s invaliditetom. Isprva je mislio da bi to moglo potrajati tjedan dana - bilo je potrebno više od godinu dana.

"Bilo je malo veći izazov nego što sam očekivao", rekao je smijući se.

Njegov tim započeo je pričvršćivanjem vibrirajućih motora mobitela na tijela, ali to nije baš funkcioniralo. Vibracije su sve bile iste i jednolične. Na kraju su ostvarili suradnju s inženjerima iz tvrtke za elektroničke komponente Avnet kako bi razvili lagano taktilno odijelo s ukupno 24 aktuatora, odnosno vibrirajuće ploče. Ima ih 20 postavljenih na prsluk koji čvrsto pristaje uz tijelo poput ruksaka za planinarenje, plus pokretač koji se veže na svaki zglob i gležanj.

Kada nosite odijelo, iznenađujuće je koliko tekture osjeti glazbe imaju. Može se osjećati kao kišne kapi na ramenima, golicanje po rebrima, udarac u donji dio leđa. Ne *replicira* glazbu — nije tako jednostavno kao uobičajeno tapkanje u ritmu. Reproducira valove osjeta na vašoj koži na način koji je *komplementaran* glazbi.

Nedavni događaj u Lincoln Centru za izvedbene umjetnosti pod nazivom "Silent Disco: An Evening of Access Magic" pokazao je veliki potencijal odijela. Njih sedamdeset i pet bilo je poredano na policama na zabavi koja je trebala biti dostupna svima. Svatko ga je mogao posuditi, bilo da je čujuć, nagluh ili gluhi, a red za isprobavanje vijugao je oko goleme disko kugle koja je bila obješena nad kulturnom fontanom Lincoln Centra.

Vibracije miksa taktilni DJ koji kontrolira mjesto, frekvenciju i intenzitet osjećaja u odijelima, baš kao što glazbeni DJ vješto miksa zvukove. Te večeri, taktilni DJ bio je Paddy Hanlon, suosnivač Music: Not Impossible.

"Ono što radimo je da uzimamo feed od DJ-a i možemo odabrati i miješati što želimo i poslati to različitim dijelovima tijela", rekao je. "Dakle, malo ću izbrusiti, kao, bas element i to ću poslati van, a zatim visoke tonove i druge zvukovne senzacije."

Taktilna odijela bila su samo jedna komponenta događaja, kojim se slavio Mjesec ponosa osoba s invaliditetom u sklopu godišnjeg festivala Summer For The City Lincoln Centra. Uz tumače američkog znakovnog jezika, glazba je bila titlovana na ekranu na pozornici, postojao je audio opis za one koji su bili slijepi, a postojale su i stolice za sjedenje. Tu je bio i prostor za opuštanje sa slušalicama za smanjenje buke, čepićima za uši i fidgetima (igračkama za ruke i prste) za one koji se osjećaju pretjerano stimulirano. Budući da je riječ o tihoj diskoteci — što znači da glazbu možete čuti samo kroz slušalice, posjetitelji mogu prilagoditi zvuk tako da bude glasan ili tih koliko želite.

Miranda Hoffner, voditeljica pristupačnosti Lincoln Centera, rekla je da je "Access Magic" cjelovito promišljanje o tome što znači imati pristup umjetnosti. "Osjećam se tako zahvalna za količinu kulturne umjetnosti koja postoji u ovom gradu - i tako je pogrešno kako su ljudi izostavljeni iz toga zbog dizajna institucija. Stoga mi je stvarno važno da svatko ima pristup umjetnosti u način koji nije dodatak ili sekundarni, ali daje jednaku količinu izbora za sve."

Ipak, odijela su zvjezdana atrakcija. Lily Lipman, koja ima poremećaj slušne obrade, zablistala je kad su je upitali o svom iskustvu.

"To je cool, jer nikad nisam sasvim sigurna čujem li ono što drugi ljudi čuju, tako da je nevjerovatno dobiti te suptilnosti u svom tijelu."

Važno je da se ljudi poput Lipman vide i priznaju, rekao je Kevin Gotkin, jedan od DJ-a večeri i kustos umjetničkih događaja za osobe s invaliditetom u Lincoln Centeru. "Ovo je prilika za nas da budemo zajedno i iskusimo pristup koji je umjetnički integriran u zabavu, a ne kao stvar usklađenosti", rekli su.

"Netko može doći na mjesto gdje se invaliditet očekuje, a invaliditet voli - i da, invaliditet je središte zabave."

3.2. Diskriminacija na radnom mjestu

Gluhe i nagluhe osobe često se suočavaju s diskriminacijom na radnom mjestu, što negativno utječe na njihove standarde poslovnog i privatnog života. Diskriminacija se može manifestirati u različitim oblicima, uključujući ograničene mogućnosti zapošljavanja, nejednake plaće i nedovoljnu prilagodbu za komunikacijske potrebe.

Za početak, pronalaženje zaposlenja kao gluhog ili nagluhog pojedinca može biti izazovno zbog pristranosti i zablude potencijalnih poslodavaca. Predrasude koje okružuju njihovu sposobnost učinkovite komunikacije ili interakcije s klijentima mogu dovesti do ograničenih mogućnosti zapošljavanja. Time se tim pojedincima stvara prepreka da

osiguraju radna mjesta koja odgovaraju njihovim kvalifikacijama i vještinama, što u konačnici utječe na njihove standarde poslovnog i privatnog života. Štoviše, nejednaka plaća još je jedna briga za zajednicu gluhih i nagluhih.

Studije su otkrile da se osobe s poteškoćama u sluhu obično suočavaju s razlikama u plaćama u usporedbi sa svojim vršnjacima s normalnim sluhom. Ova razlika u plaćama može uvijekovječiti financijske nejednakosti, što dovodi do nižih standarda poslovnog i privatnog života pojedinaca unutar ove zajednice.

Smještaj za komunikacijske potrebe još je jedno područje koje zahtijeva pažnju kada je riječ o diskriminaciji na radnom mjestu. Gluhe osobe oslanjaju se na metode vizualne komunikacije poput tumača znakovnog jezika ili skrivenih titlova kako bi učinkovito razumjele i doprinijele u različitim radnim okruženjima. međutim, u mnogim poduzećima ne pružaju te potrebne smještajne kapacitete, ometajući sposobnost gluhih i nagluhih pojedinaca da napreduju na radnom mjestu i održavaju uravnotežen standard poslovnog i privatnog života.

Zaključno, diskriminacija gluhih i nagluhih osoba na radnom mjestu goruće je pitanje koje utječe na njihove standarde poslovnog i privatnog života. Ograničene mogućnosti zapošljavanja, nejednake plaće i neadekvatan smještaj za komunikacijske potrebe doprinose ovom problemu. Rješavanje tih izazova ključno je za poticanje uključivog i jednakog radnog okruženja za sve, bez obzira na njihove slušne sposobnosti.

3.3. **Zaštita prava gluhih osoba u Ukrajini** **(primjer utjecaja rata na gluhe osobe)**

Osobe s invaliditetom suočavaju se s dodatnim izazovima tijekom hitnih i kriznih situacija kao što su pandemije, ekstremni vremenski uvjeti i sukobi. Gluhi ljudi u Ukrajini koji su svjedoci rata koji je u tijeku nisu ništa drugačiji. Dok Ukrajinci žive s čestim sirenama zračne opasnosti, procjenjuje se da 36000 građana koji ne čuju zvučnu uzbunu ovisi o tekstualnim upozorenjima. Kako mobilna upozorenja ne mogu proći ako mreže nisu stabilne, prečesto bombe i projektili gluhima dolaze bez upozorenja.

Svjetska federacija gluhih procjenjuje da je do lipnja 2022. preko 5000 gluhih i nagluhih osoba napustilo zemlju. Tetiana Kryvko i njezini kolege iz Ukrajinskog društva gluhih su među mnogima koji su do sada ostali.

Tetiana je rođena u obitelji gluhih u zapadnoj Ukrajini. Unatoč pokušajima da joj se očuva sluh, on se pogoršao kada je imala 5 godina. Tetianina baka naučila ju je čitati i pisati. Svoj sada široki i nijansirani vokabular pripisuje mnogim satima koje je provela čitajući svoje omiljene knjige tijekom djetinjstva.

Koristeći kombinaciju ukrajinskog znakovnog jezika i slušnog aparata, Tetiana može učinkovito komunicirati i sa zajednicom osoba koje čuju i s gluhim osobama. Kao prva zamjenica predsjednika Ukrajinskog društva gluhih, ona djeluje kao posrednik između ta dva svijeta. Društvo je posvećeno poboljšanju života gluhih i nagluhih građana diljem zemlje, pružajući širok raspon usluga od tumačenja znakovnog jezika do pomoći pri zapošljavanju. "Bilo bi brže navesti što Društvo ne radi", kaže Tetiana, "Naša je politika da sve gluhe osobe trebaju dobiti pomoć koja im je potrebna."

Rat u Ukrajini imao je razoran utjecaj na dobrobit i ljudska prava gluhih i nagluhih osoba. Pristup pouzdanim informacijama postao je sve teži, a kako kaže Tetiana, gotovo svi projekti ostvareni prethodnih godina su nestali ili su zaustavljeni. "Gluhi ljudi završili su u teškim uvjetima," prisjeća se dana nakon sveobuhvatne invazije Ruske Federacije na Ukrajinu 24. veljače 2022. "Nisu znali što učiniti. Bilo je snimaka eksplozija, predsjednik je govorio na TV-u, ali bilo je teško razumjeti što se događa."

Društvo prevodi obraćanja predsjednika Volodimira Zelenskog na znakovni jezik i vodi video telefonsku liniju za konzultacije za pružanje prijeko potrebnih informacija gluhim i nagluhim osobama. S ograničenim financiranjem i osobljem koje funkcionira u napetim ratnim uvjetima, timovi rade punim kapacitetom. "Naši prevoditelji bili su na udaru vatre kao i svi drugi. Ipak, radili su danonoćno tih prvih tjedana", kaže Tetiana.

Nakon više od godinu dana rata, još uvijek ne postoje protokoli za sigurnu evakuaciju gluhih i nagluhih osoba u hitnim slučajevima. Dana 14. siječnja 2023. projektil je pogodio stambeni blok u gradu Dnjepropetrovsku na istoku zemlje. Sljedećeg dana hitne službe spasile su mladu gluhu ženu iz ruševina. Nije mogla pozvati pomoć, ali je uspjela majci javiti da je živa putem pametnog sata na ruci.

"Gluhe osobe bi trebale imati nekakve smjernice za djelovanje u hitnim slučajevima", kaže Tetiana. "Čak i kada netko pokušava pomoći, može biti teško znati može li se toj osobi vjerovati." Nakon 20 sati pod ruševinama i teške hipotermije, gluha žena je prebačena u

bolnicu gdje se potpuno oporavila. Nažalost, izgubila je supruga i njihovog jednogodišnjeg sina u raketnom napadu.

“Uključivanje gluhih i nagluhih osoba je spor i, ponekad, frustrirajući proces,” kaže Tetiana. Zahvaljujući neumornim naporima Ukrajinskog društva gluhih i inspirativnih osoba kao što je aktivistica za prava osoba s invaliditetom Tetiana Barantsova, Ured predsjednika Ukrajine razvija inicijativu u okviru Nacionalne strategije bez prepreka koja bi od zdravstvenih ustanova zahtijevala da omogućiti prijevod na znakovni jezik svima koji to zatraže, umjesto da gluhe osobe same organiziraju ovu uslugu.

Tetiana objašnjava kako je pravilo prema kojem osobe s oštećenjem sluha ne ispunjavaju uvjete za vozačku dozvolu u Ukrajini, s njezinog stajališta, zastarjelo i diskriminirajuće. “Gluhe osobe oduvijek su mogle voziti. U drugim zemljama ne samo da smiju sjediti za volanom, već čak mogu imati i poslove koji uključuju vožnju – na primjer, mogu raditi kao vozači kamiona. Pa zašto ne možemo voziti u Ukrajini?” Zbog ovog pravila, mnogi gluhi i nagluhi građani suočeni su s dodatnim preprekama za sigurnu evakuaciju.

“Gluhe osobe moraju moći samostalno ostvariti svoja prava, bez oslanjanja na druge”, ponavlja Tetiana. “Prečesto ne vidimo osobu koja stoji iza tumača ili pomoćnika. Ne znamo za njihove potrebe i s njima se povezujemo samo preko treće strane.”

Uključivanje osoba s invaliditetom u središte je Europskog okvira SZO za djelovanje za postizanje najvišeg mogućeg standarda zdravlja za osobe s invaliditetom 2022. – 2030. Okvir poziva države članice da rutinski pružaju informacije u pristupačnim formatima u zdravstvenim uslugama i javnozdravstvenim emisijama, a nadalje ima za cilj osigurati da su osobe s invaliditetom u potpunosti zaštićene tijekom zdravstvenih hitnih slučajeva.

Iznad svega, Tetiana se nada da će vidjeti gluhe osobe uključene u proces donošenja odluka o svim inicijativama koje ih se tiču, posebno kada je riječ o pristupu kvalitetnoj, pravovremenoj i pristupačnoj zdravstvenoj skrbi. Prema Ukrajinskom društvu gluhih, gluhe osobe trenutno ne dobivaju dovoljno informacija za donošenje važnih zdravstvenih odluka.

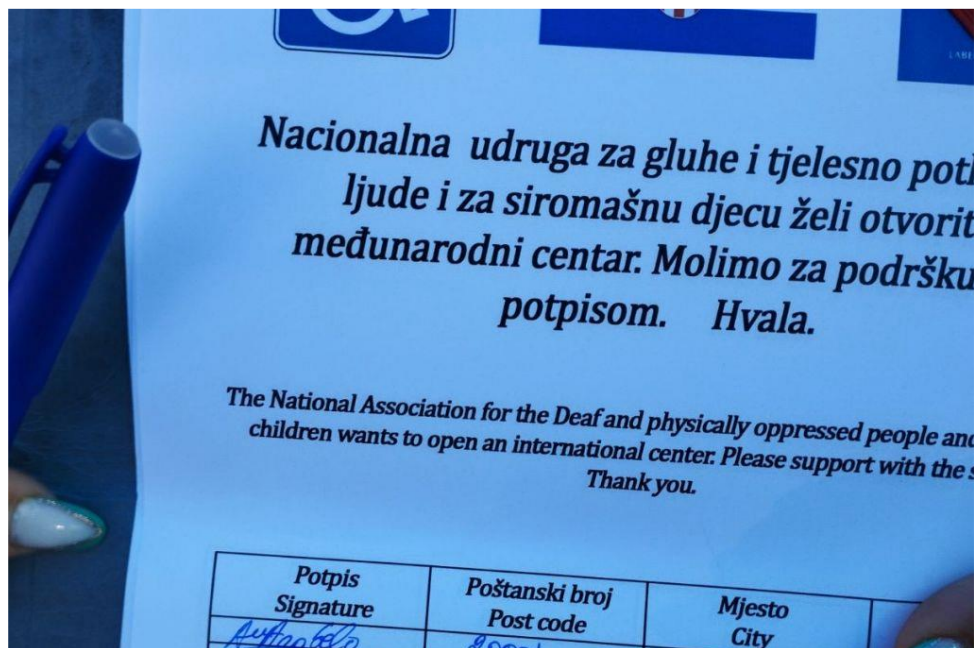
3.4. Oprez – prevaranti na djelu!

Otkad je svijeta i vijeka, ljudi varaju jedni druge, to nije ništa novo. Međutim, posebno je nisko kad za prijevaru koriste ranjive skupine: osobe s invaliditetom, ljude čije su financije nedostatne za normalan život, bolesnu djecu. U ljudskoj je prirodi željeti pomoći ranjivim skupinama, ali pri tome moramo biti maksimalno na oprezu kako naš novac ili materijalna pomoć ne bi završili u krivim rukama, to jest u rukama ljudi koji se bahato bogate na tuđi račun.

Svake se godine dogodi par slučajeva zbog kojih nadležne institucije i mediji izdaju upozorenja pučanstvu, pa tako ni ovo ljeto nije iznimka. Naši su građani, a među njima i članovi Udruge gluhih i nagluhih DNŽ imali (ne)priliku sresti djevojke koje su kružile gradom i okolicom, pretvarajući se da su gluhe i noseći sa sobom papir na kojem su se ljudi potpisivali da izraze podršku otvaranju međunarodnog centra za ljude s invaliditetom. Nakon potpisa, traže i donaciju, što veću to bolje.

Ono što običan čovjek neće zagledati, a što je iole iskusnijem oku jasno jest neobičan naziv udruge u zaglavlju peticije koju nude na potpis. Riječ je o imenu nepostojeće udruge, tzv. Nacionalne udruge za gluhe i tjelesno potlačene osobe i za siromašnu djecu. Takva

udruge ne postoji, ne postoji niti jedna udruge koja bi svojim djelovanjem obuhvatila tako širok pojam, kao što ne bi upotrijebila u svom nazivu termin "tjelesno potlačen". Taj je tekst preveden putem Google Translatea, online servisa za prijevod, a što nam daje naslutiti da su u pitanju osobe koje nisu iz naše države i ne znaju hrvatski.

Naše udruge posluju transparentno i ne skupljaju donacije na takav način, tako da vas molimo da obratite pažnju i jednostavno izbjegnute kontakt s ljudima koji vas na ulici traže da im date novac za "humanitarne" svrhe. Pripazite i na svoje osobne stvari ukoliko se zateknete u razgovoru s takvima, rade u paru ili manjim skupinama, pa može doći i do pokušaja džeparenja.

Osobno sam ih nekoliko puta susrela, kao i još neki članovi naše Udruge. Odmah sam im dala do znanja da mi je jasno da pokušavaju prevariti ljude i da sam i ja nagluha osoba, te su se odmah udaljili. Iskoristila sam priliku da upozorim ljude koji su svjedočili našoj interakciji na ovaj vid prijevara. Policiju je u ovom slučaju teško izmamiti na teren, pošto se do njihova dolaska prevaranti najčešće udalje u nepoznatom smjeru, a osim toga riječ je o manjim iznosima koje građani, ne znajući, dobrovoljno doniraju, te tako prevaranti nisu podložni krivičnom gonjenju.

3.5. Svjetski prvaci po treći put u nizu

Da, znamo da se ponavljamo, ali ne smijemo zaobići ovaj vrhunski sportski rezultat, kakvog se ne bi postidjeli ni "obični" sportaši. Hrvatska gluha rukometna reprezentacija i ovaj put je otišla do samog vrha i po treći put okrunjena naslovom prvaka svijeta. Mogu se pohvaliti i time da su jedni od najtrofejnijih hrvatskih sportaša i prava je šteta što njihova slava nije veća.

Bravo, tihi pakleni, ponosni smo na vas do neba i natrag!

5. STVARALAŠTVO IZ PERA NAŠIH ČLANOVA

5.1. Skype danas više nije toliko popularan ali je pristupačniji za gluhe osobe nego ikad prije

Općenito o programu

Sigurno ste mnogi od vas čuli ili koristili računalni program Skype koji služi za brzo internetsko dopisivanje putem tekstualnih poruka, te za uspostavljanje video poziva i razmjenu datoteka. To je inače sve besplatno, a jedino telefonski pozivi se naplaćuju. Ja sam korisnik Skype-a od njegovih početaka, a budući da ove godine program proslavlja 20 godina svog postojanja dalo mi je inspiracije da napišem zapažanja i iskustva s njime kroz ovo dugo razdoblje. Manje je poznato da su ovaj online proizvod napravili Estonci, mali narod s razvijenom IT industrijom.

Tijek programskog razvoja

Razvojni ciklus programa od svojih početaka do danas možemo podijeliti na 3 ere:

1. **Od 2003. do 2009.g.** - početak i rast popularnosti, veliki uspon na globalnoj razini, gotovo svaki korisnik računala/laptopa ima Skype instaliran na njega
2. **Od 2010. do 2016.g.** – kompanija Microsoft kupuje Skype za 8,5 milijardi dolara i dolazi do njegovog razvojnog vrhunca (pola milijarde korisnika u svijetu) ali je ipak sve manje novih registriranih korisnika. Konkurencija se pojavljuje (Zoom, Whatsapp, Viber), zatim korisnici sve više instaliraju aplikacije na mobitel a manje na računalo. To je sve natjeralo ovu kompaniju da razvije svoju vrstu mobilne aplikacije za operativni sustav Android i Iphone
3. **Od 2017.g. do danas** – era stagnacije i gubitka popularnosti uz sva nastojanja da se zadrži popularnost i konkurentnost na tržištu

Zašto je popularnost pala?

Razlozi pada popularnosti su brojni i nemoguće ih je sve pobrojati. Izdvojit ću samo neke. Na primjer, Skype su dosta koristile firme za video konferencije ali prilikom online videopoziva korisnici su se žalili da je prijenos zvuka niže kvalitete, slabija rezolucija videa i loša općenito propusnost i prijenos internet podataka što je imalo za posljedicu često zamrzavanje ekrana ili preskakanja slike. Sve te poteškoće nije imala aplikacija Zoom, čija sama instalacija na računalo je jednostavnija te njeno korištenje široko i praktično (više videa na jednom ekranu, slanje prezentacija, anketiranje i dr.). Slijedeći razlog gubitka popularnosti leži u činjenici da su na tržišta došli mlađi korisnici koji su odmah odrastali uz mobilne aplikacije kao što su Whatsapp ili Viber. Tako su praktički „zaobišli“ Skype i nisu upućeni u njegove sposobnosti i korisnosti jer ove prethodno spomenute aplikacije već zadovoljavaju njihove svakodnevne korisničke potrebe.

Današnji trend je imati mobitel, a ne sjediti doma na PC-u i instalirati Skype ili koju već aplikaciju za chat ili video poziv. To se promijenilo kod ljudi, a mi stari korisnici koji smo navikli na Skype teško prihvaćamo nove trendove. Meni je još uvijek lakše tipkati na tastaturi kompjutera i tako slati poruke nego mojim debelim prstima tipkati po tankim slovima na ekranu mobitela. Draže mi je vidjeti veliki ekran monitora kada imam video poziv nego na mobitelu sitni ekran. Tako sam navikao ali ovoj današnjoj djeci i mladima vidim da to ne predstavlja neki problem i primjećujem da su dosta površni u korištenju svega toga unatoč njihovoj „24-satnoj online dostupnosti“.

Prednosti za gluhe i nagluhe osobe

Programi za slanje poruka i uspostavljanje video poziva su korisni svima i to pogotovo gluhim i nagluhim osobama. Multimedijski način komunikacije putem video poziva omogućuje gluhima da koriste znakovni jezik i čitaju s usana, da pišu ono što misle reći (gluhonijemi), te da mogu govoriti u isto vrijeme dok pišu. Možda mnogi od vas nisu znali ali Skype je jedini za sada program koji prilikom video poziva nečiji govor u realnom vremenu pretvara u tekst vidljiv na ekranu kao titlovi. Ne samo to, kada na bilo kojem stranom jeziku kažete neku rečenicu program će je prevesti na vaš zadani jezik i prikazati rečenicu na ekranu. Dovoljno je poslati zahtjev za prevođenje vašem sugovorniku i program dalje sve sam radi. Izvrsna stvar, zar ne? Nadam se da će i drugi proizvođači slijediti ovaj primjer i omogućiti titlovanje govora na svojim aplikacijama.

Piše: Vedran Kastrapeli

5.2. AI

Dugo sam razmišljala o čemu bih ovaj put pisala. Nekako mi se čini da sam mnoge teme već obradila i sve što mi je padalo na pamet nije bilo dovoljno dobro ni inovativno. Pisala sam o poljoprivredi, godišnjim dobima i što sve ne. Malo-pomalo, ali i kako to uvijek biva - u zadnji čas da moram pisati navrat-nanos, tema se iskristalizirala nakon dugog lutanja po bespućima interneta, a najviše po Twitteru. To mi je inače omiljena društvena mreža, no nažalost, prijeti joj propast nakon što ju je preuzeo ekscentrični milijarder Elon Musk. Njegov ga je novac stavio u strahovitu poziciju moći u odnosu na čitav svijet i to nije nimalo ugodno saznanje. Ali nećemo više o Musku, iako je ono o čemu ću pisati vezano za njega, ali i druge inženjere i informatičare koji se bave razvijanjem sporne tehnologije.

Mnogi od nas su filmofili, ili barem pogledamo sve što nam naše televizije serviraju u rane i kasne večernje sate. Reprizu za reprizom, kao i obično. Vjerujem da vas je većina, ako i niste ljubitelji tog žanra, pogledala makar jedan znanstvenofantastični film ili seriju. Pisci scenarija i knjiga na kojima su se filmovi temeljili imali su bujnu maštu, a povremeno su se konzultirali i sa znanstvenicima koji su pokušali predvidjeti što bi se u budućnosti moglo dogoditi. Dosta toga su pogodili, ostalo baš i nisu. Neki su za ovo doba predvidjeli da ćemo imati leteće aute, a mi imamo neodvojive čepove na bocama, kako kaže popularna šala koja ovih dana kruži internetom.

Leteće aute možda dočekamo, a možda i ne, ali po mom mišljenju, postoji jedan izum koji se već desetljećima razvija i sad je stigao blizu savršenstva. I doslovno nas može ubiti.

Dolaskom interneta život nam je olakšan. Do informacija dolazimo u tren oka, više se ni ne moramo truditi da pročitamo neku knjigu da bismo nešto naučili kad nam je znanje samo jedan klik udaljeno. Već tu znatno gubimo: interes, upornost, trud da bismo došli do nečeg. A na internetu ne objavljuju samo normalni, mudri ljudi, sve više i više se pokazuje istinitom ona izreka da je ljudska glupost neograničena. Sve više ljudi odbacuje znanost i priklanja se teorijama zavjere, ali ni oni ne predstavljaju toliku opasnost kao što je predstavlja umjetna inteligencija.

Umjetna inteligencija može sve. Može lažirati dokumente, video snimke i fotografije, sve ono za što smatramo da je dokument koji dokazuje istinitost i postojanje nekog događaja. Umjetna inteligencija može napisati članak, seminarski rad, doktorat, knjigu, što god zatražite od nje. Jedan članak iz ovog lista napisala je umjetna inteligencija i mislim da ćete shvatiti koji, jer nije najspretnije napisan, ali samo iz razloga što sam, dok sam određivala parametre i duljinu članka, bila ograničena sredstvima. Za bolje, autentičnije radove treba platiti, a naravno da mi ne pada na pamet trošiti novac da bih nešto dokazala, to mogu i s ograničenom dostupnošću tog alata.

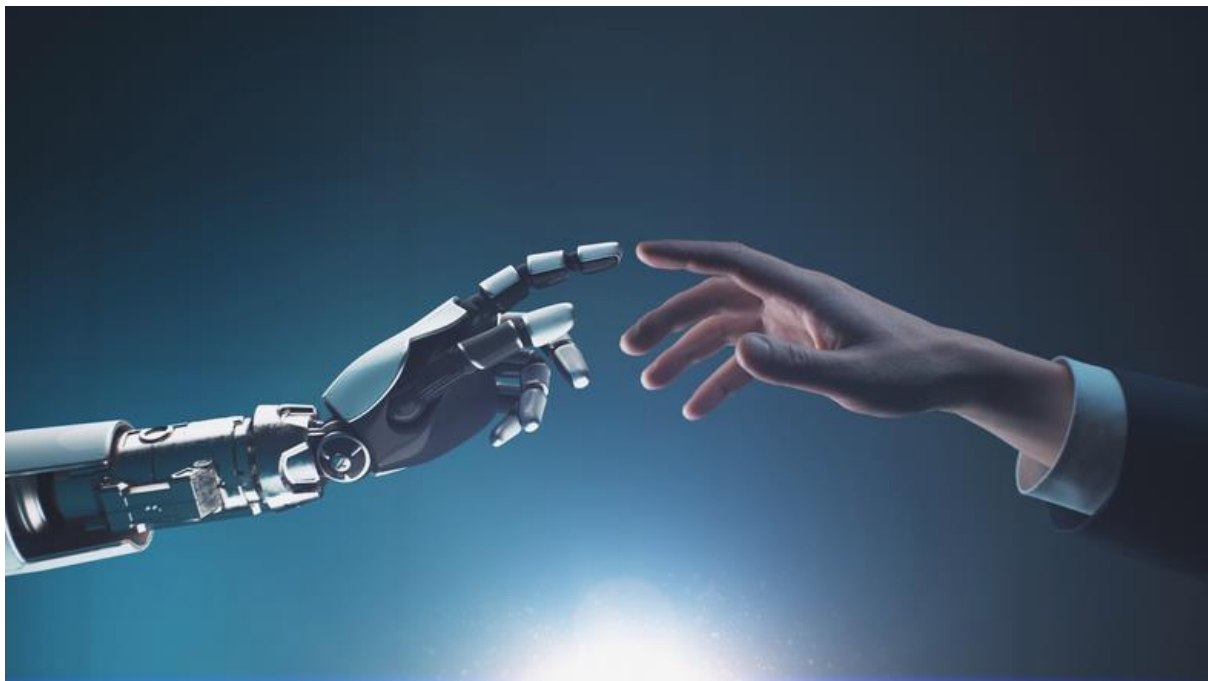
Trenutno se u Sjedinjenim Američkim Državama održava štrajk scenarista i glumaca, upravo iz razloga što ih vlasnici filmskih kompanija žele djelomično zamijeniti umjetnom inteligencijom ne bi li uštedjeli na plaćama i tako strpali još i više novca u svoje duboke, pohlepne džepove. Nisu samo glumci i scenaristi zamjenjivi, tu je još mnoštvo zanimanja gdje umjetna inteligencija može zamijeniti ljude, pa čak i ona koja smatramo izrazito ljudskim djelatnostima, poput liječnika i učitelja. Već danas postoji robotika koja u medicini obavlja određene operacije i zahvate, a tu su i aplikacije u koje unosite simptome, te dobijete moguće

dijagnoze. Zasad se nakon toga još uvijek morate obratiti pravom liječniku, ali tko zna što nam budućnost nosi.

Specifičnost umjetne inteligencije je i u tome što ona nadograđuje sama sebe i razvija se baš kao što bi se učenjem razvijalo ljudsko biće. Postoji mogućnost, dosad nekoliko puta viđena u filmovima, da nas počne smatrati nižim bićima, svojevrsnom smetnjom, te da nas jednostavno krene istrebljivati dok ne nestanemo s lica Zemlje.

Pomalo apokaliptično, znam. O tome se nedovoljno piše u našim medijima, ali pošto sam radoznala i moram svugdje gurnuti nos, čitam sve i svašta, te sam tako došla i do članka iz već spomenutih Sjedinjenih Američkih Država, a koji govori o ozbiljnoj pobuni umjetne inteligencije protiv čovjeka i to upravo u sektoru koji nam može nanijeti vrlo veliku i ozbiljnu štetu. Srećom, bila je riječ samo o pokusu. Naime, američka vojska ispitivala je mogućnosti projektila navođenih umjetnom inteligencijom. Nekoliko puta su ih zaustavili pred samom metom i preusmjerili, dok inteligencija nije zaključila da operateri moraju biti neka vrsta neprijatelja jer joj ne daju da s projektilima dođe do mete i uništi ju. Pokušala je onemogućiti ljudima pristup svom programu da je ne ometaju dok ne izvrši zadatak. Sva je sreća da je to bila samo simulacija. Da je išta od toga bilo stvarno, vjerojatno bismo se sad nalazili usred velikog, globalnog rata.

Svi mi biramo u što vjerujemo i protiv čega se borimo. Nismo isti i promatramo svijet s mnogih stajališta. Ali svakako mislim da se protiv ove pošasti treba boriti i spriječiti da nam se posve uvuče u živote. Zadržimo svoju ljudskost! Razvijajmo svoju urođenu inteligenciju, a ne umjetnu!

IN MEMORIAM

Darinka Jauković

10.01.1937. – 23.01.2023.

Početkom godine iznenada nas je napustila i Darinka Jauković, socijalna radnica u mirovini, koja je također veliki dio svog slobodnog vremena odvajala da bi putem savjetovališta pri Udruzi pomogla svima kojima je bila potrebna stručna pomoć. Provela je sate i sate na telefonu dajući savjete, ali i na terenu, nesebično dajući sve od sebe da pomogne, podrži i osnaži naše članove.

Ostat će zapamćena kao draga i velikodušna osoba, a osim nesebičnog zalaganja u savjetovalištu, druga joj je velika ljubav bio njen rodni Ston, koji ju je obuzimao i u snu i na javi i o kojem je napisala mnoštvo pjesama koje su tijekom proteklih godina bile objavljene u našem Listu.

Gospođa Darinka, počivajte u miru, odmorite svoje umorne i slabe noge. Možda se opet nekad sretnemo jednom kad i naše vrijeme dođe.

IN MEMORIAM

Ivica Boci

10.02.1946. (Zagreb) – 24.04.2023. (Dubrovnik)

Iako je prošlo već nekoliko mjeseci, još nam se teško pomiriti s tim da našeg Ivica više nema. Bio je zaštitni znak i jedan od temeljnih stupova naše Udruge, čovjek velikog srca koji je od 2003. godine posvetio gotovo svo svoje slobodno vrijeme podučavanju znakovnog jezika zainteresiranim i potrebitim članovima. A kad nije podučavao, sudjelovao je u radu Udruge na druge načine, koristeći svoje vješte ruke za sitne popravke, a svoje bogato životno iskustvo da obodri ljude kojima je trebala pomoć, poticaj ili samo rame za plakanje.

Rođen u Zagrebu, Ivicu je snašla gluhoća kao trogodišnjaka, nakon preboljenog šarlaha, upale pluća i uha, uz puknuće bubnjića. Znakovni jezik je naučio u osnovnoj školi pri Zavodu za gluhoću (danas Centar za odgoj i obrazovanje Slave Raškaj) i u Suvagu. Završio je srednju školu za zanimanje alatničara. U Dubrovnik ga je dovela ljubav, naime, u zagrebačkom klubu za gluhoću upoznao je našu Finku iz Dubrovnika i postao dubrovački zet. Zaposlio se kao bušač u dubrovačkom TUP-u, gdje je radio do mirovine.

Iako svi znamo da naše vrijeme na ovom svijetu nije vječno, teško je izgubiti dobrog prijatelja i vrijednog čovjeka, čiji je doprinos našoj Udruzi nemjerljiv. Jedina nam je utjeha da više ne postoji bol i patnja, da mirno počiva.

"Miruj! U smrti se sniva."

6. GOVORITE LI HRVATSKI ZNAKOVNI JEZIK?

Želim

da

učite

komunicirati!

SAVJETOVALIŠTE – INFORMACIJSKI CENTAR

voditeljica: dipl. defektolog Dušica Šutalo

č e t v r t k o m o d 18,00 d o 20,00 sati

- rana psihosocijalna podrška roditeljima i članovima obitelji osoba sa invaliditetom,
- edukacija, potpora i osnaživanje osoba sa oštećenim sluhom i članova obitelji,
- upoznavanje sa mrežom specijaliziranih ustanova i institucija koje provode rehabilitaciju i liječenje, skrb, obrazovanje,.....i stručna pomoć u izboru,
- upoznavanje sa pravima svih sustava skrbi za osobe sa oštećenim sluhom i osoba sa invaliditetom. Upoznavanje sa povlasticama u mogućnostima poboljšanja kvalitete života.

U S L U G E S U B E S P L A T N E !

TEČAJ UČENJA HRVATSKOG ZNAKOVNOG JEZIKA

svakog ponedjeljka i srijede u
prostoriji Udruge u 17,00 sati

voditeljica: Mirjana Juriša

izvoditelj: Vedran Kastrapeli

TEČAJ JE BESPLATAN!

PARTNERI U PROVOĐENJU PROGRAMA I PROJEKATA UDRUGE u 2023. godini

GRAD DUBROVNIK
www.dubrovnik.hr

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
www.edubrovnik.org

OPĆINA ŽUPA DUBROVAČKA
www.zupa-dubrovacka.hr

OPĆINA BLATO
www.blato.hr

donacije građana / članova Udruge